

Sygn. akt VU 238/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku G. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania G. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 10 lutego 2016 r.

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 238/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 lutego 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił G. D. prawa do emerytury, z uwagi na brak wymaganego 15 – letniego okresu w warunkach szczególnych.

Od decyzji powyższej wnioskodawca G. D. wniósł w dniu 7 marca 2016 roku odwołanie wnosząc o jej zmianę, zaliczenie mu do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 23 sierpnia 1982 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku w (...) w S..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu Oddział wskazał, iż brak podstaw do zaliczenia okresów od dnia 23 sierpnia 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku, od dnia 1 stycznia 1983 roku do dnia 31 grudnia 1983 roku oraz od dnia 1 kwietnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku, gdyż wnioskodawca nie posiada świadectwa pracy w warunkach szczególnych, a stanowiska, na których skarżący wykonywał pracę nie są wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca G. D., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 15 stycznia 2016 roku wniosek o przyznanie emerytury. Skarżący jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz nie wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

(dowód: wnioszek o emeryturę k. 1-4 akt ZUS)

Wnioskodawca na datę 1 stycznia 1999 roku miał okres ubezpieczenia w łącznym wymiarze 25 lat. Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do pracy w szczególnych warunkach okres pracy w łącznym wymiarze 12 lat, 11 miesięcy i 16 dni.

(dowody: decyzja z dnia 10 lutego 2016 roku k. 26 akt ZUS, zaświadczenie z dnia 13 stycznia 2016 roku k.23 akt ZUS, notatka na posiedzenie kolegium k. 27 akt ZUS)

G. D. od dnia 23 sierpnia 1982 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku był zatrudniony w (...) w S. – w pełnym wymiarze czasu pracy jako:

- magazynier artykułów masowych w okresie od dnia 23 sierpnia 1982 roku do dnia 31 grudnia 1982 roku;
- starszy magazynier w okresie od dnia 1 stycznia 1983 roku do dnia 31 grudnia 1983 roku;
- magazynier w okresie od dnia 1 kwietnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku.

(...) w S. nie wystawiła wnioskodawcy świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

(dowody: świadectwo pracy k. 12 akt sprawy, pismo z dnia 19 września 2014 roku k. 21 akt sprawy)

W spornym okresie od dnia 23 sierpnia 1982 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku wnioskodawca pracował w magazynie w Z., w którym znajdowały się środki ochrony roślin, materiały budowlane oraz węgiel. W magazynie pracowało 2 magazynierów (wnioskodawca oraz drugi magazynier R. B.). Węgiel i materiały budowlane były składowane na zewnętrznym placu, a środki ochrony roślin i nawozy w magazynie. Nawozy azotowe były zapakowane w worki foliowe o pojemności około 50 kg, a środki ochrony roślin w paczki o wadze od 10 dkg do 10 kg. Jedynym niezapakowanym towarem w magazynie była nawozy fosforowe i potasowe tj. saletra. Do stałych obowiązków wnioskodawcy w całym spornym okresie należało przyjmowanie towarów na magazyn i wydawanie klientom z magazynu zakupionego towaru, składowanie nawozów mineralnych w magazynie i na punktach składowych ze szczególnym zabezpieczeniem nawozów kopcowanych, prowadzenie ewidencji nawozów kopcowanych, sporządzanie raportów magazynowych.

Przy wydawaniu węgla i materiałów budowlanych rola magazyniera ograniczała się do zważenia towaru. Tak samo było przy wydawaniu niepaczkowanych nawozów. W przypadku nawozów i środków ochrony roślin pakowanych, magazynier musiał towar przynieść i wydać klientowi. Magazynier nie przepakowywał środków ochrony roślin w mniejsze opakowania. Do rozładowywania towaru z samochodów byli zatrudniani przez pracodawcę na umowę zlecenia dodatkowi pracownicy fizyczni. Wnioskodawca pomagał tym pracownikom przy rozładunku towaru z samochodów tylko czasami.

(dowody: zeznania świadka R. B. – protokół rozprawy z dnia 15 września 2016 roku – od minuty 3:47 do minuty 12:54, zeznania świadka T. P. – protokół rozprawy z dnia 15 września 2016 roku – od minuty 15:32 do minuty 26:46, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 15 września 2016 roku – od minuty 30:17 do minuty 38:16)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, IIUKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

W będącej przedmiotem osądu sprawie wnioskodawca nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach za sporny okres od dnia 23 sierpnia 1982 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku. W takiej sytuacji to na skarżącym spoczywał ciężar wykazania, że świadczona w tym okresie przez niego praca była pracą w szczególnych warunkach.

Z zeznań świadków T. P. i R. B. oraz wnioskodawcy wynika, że zakres obowiązków wnioskodawcy na każdym z zajmowanych stanowisk (magazyniera artykułów masowych, starszego magazyniera oraz magazyniera) był taki sam. Do stałych obowiązków wnioskodawcy należało przyjmowanie towaru na magazyn, wydawanie z magazynu towaru, który zakupili klienci i układanie towaru w magazynie. Czasami, gdy była dostawa wnioskodawca pomagał przy rozładunku samochodu ciężarowego zatrudnionym w tym celu pracownikom. Należy podnieść, że środki ochrony roślin oraz nawozy azotowe dostarczane do magazynu były już zapakowane w worki lub pojemniki. Wnioskodawca nie przepakowywał tych środków w mniejsze opakowania. Także w przypadku środków niezapakowanych w worki tj. saletra, wnioskodawca nie zajmował się ich odmierzaniem, te rolnicy sami odmierzali i pakowali odpowiednią ilość środka. Wnioskodawca czuwał tylko nad zważeniem tych towarów. Takie same obowiązki wnioskodawca miał przy wydawaniu węgla i materiałów budowlanych.

Praca na stanowisku magazyniera może być kwalifikowana bądź, jako ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie (pkt 1 dział VIII wykazu A) albo prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych (w pkt 40 działu IV wykazu A).

Sformułowania użyte przy redakcji pkt 1 dział VIII wykazu A nie są jednoznaczne i pozwalają na dwie jego interpretacje.

Po pierwsze można przyjąć, że skoro ustawodawca nie dokonał rozbicia prac wymienionych w pozycji 1 dziale VIII na dwa podpunkty tj. na ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz na przeładunek poszczególnych materiałów. A przeciwnie, określenie czynności stanowiących pracę w szczególnych warunkach zawarł w jednym zdaniu, bez ich rodzajowego rozdzielenia. Co oznacza, że prawidłowa wykładnia tego przepisu wskazuje, że ustawodawcy chodzi o załadunek, wyładunek i przeładunek, ale właśnie materiałów niebezpiecznych, a nie jakichkolwiek. Z tych też względów sam fakt dźwigania dużych ciężarów jest niewystarczający, bowiem przedmiotowa pozycja dotyczy przede wszystkim obcowania z produktami szczególnymi, zaś głównym jej wyznacznikiem nie jest tu waga tych produktów. Takie stanowisko zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 4 grudnia 2013r. w sprawie III AUa 471/13. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku argumentował, że podobny zabieg redakcyjny został zastosowany w pkt 40 działu IV, gdzie mowa jest o „pracach magazynowych, załadunkowych, rozładunkowych, transporcie oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych”. Również i tu zastosowano spójnik „oraz”, a nie budzi wątpliwości fakt, że w wymienionej pozycji chodzi wyłącznie o prace, w których pracownik ma bezpośredni kontakt z wymienionymi tam substancjami (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 lutego 2013 r. III AUa 788/12).

Drugi sposób wykładni tego przepisu zaprezentowany przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 6 sierpnia 2014r. w sprawie III AUa 2022/13 wiąże szczególne warunki prac wymienionych w poz. 1 działu VIII albo ze ponadprzeciętnym, szkodliwym dla zdrowia wysiłkiem fizycznym (ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe) albo ze szczególnie szkodliwymi właściwościami towaru, który jest przeładowywany (przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie).

Bez względu jednak na to, który sposób interpretacji pkt 1 działu VIII przyjąć w przedmiotowej sprawie i tak nie sposób uznać, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace tam wymienione. Wnioskodawca nie zajmował się bowiem w ogóle przeładunkiem materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących. Środki ochrony roślin wprawdzie są środkami sypkimi, pylistymi lub toksycznymi. Nie mniej wnioskodawca tych środków nie przeładowywał, a jedynie dostarczał środki już zapakowane. Nie był zatem narażony na bezpośredni kontakt z tymi środkami, co szczególnie szkodliwie wpływa na organizm. Trudno też uznać, że wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy ciężkich pracach załadunkowych i wyładunkowych. Wnioskodawca

zajmował się wyładunkiem towarów tylko czasami, gdy była dostawa do magazynu towarów. W pozostałe dni tygodnia zajmował się wydawaniem towaru z magazynu. Dodatkowo za i wyładunkowe prace mogą być uznane za prace w warunkach szczególnych tylko wówczas, gdy są wykonywane w transporcie. Branża, w której te prace są wykonywane determinuje bowiem ich szczególną szkodliwość. Wynika to z faktu, że osoby zatrudnione w transporcie przy pracach załadunkowych i wyładunkowych zajmują się całym czasem tylko i wyłącznie w/w pracami. A wnioskodawca jako pracownik magazynu zajmował się takimi pracami tylko w razie potrzeby. Natomiast podstawowymi jego obowiązkami było wydawanie z magazynu zakupionych przez klientów towarów.

Praca wnioskodawcy nie wyczerpuje także prac wymienionych w pkt. 40 działu IV (w chemii), który dotyczy prac magazynowych, załadunkowych, rozładunkowych, transportowych oraz konfekcjonowania surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych. Wprawdzie środki ochrony roślin, które wydawał z magazynu bądź załadowywał lub rozładowywał skarżący należy zaliczyć do wyrobów pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych, ale jak już wyżej podniesiono, prace te były wykonywane bez bezpośredniego kontaktu z tymi środkami, gdyż w większości środki były szczelnie zapakowane w worki lub butelki. Wnioskodawca wydając środki ochrony roślin z magazynu nie musiał ich przepakowywać w mniejsze opakowania, tak samo było przy rozładowywaniu i załadowywaniu towarów. Tylko natomiast praca w narażeniu na bezpośredni kontakt ze szkodliwymi dla zdrowia substancjami wymienionymi w pkt 40 działu IV, które są magazynowane, załadowywane lub rozładowywane, daje przywilej uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Skoro zatem wnioskodawca w żadnym ze spornych okresów nie wykonywał prac w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów, to decyzje organu rentowego odmawiające mu prawa do emerytury należy uznać za decyzje prawidłowe.

Dodatkowo należy podnieść, że przeszkodę do przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury stanowi również fakt, iż jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.